

Schöttli Keskkonnatehnika Aktsiaselts
Veiko.Parlin@schottli.com

Teie 27.05.2026 nr 14-
9/261300/2604536

Meie 11.06.2026nr 12.2-1/2300-2

**Vastuskiri Schöttli
Keskkonnatehnika AS avaldusele**

Lugupeetud härra Pärin

Pöördusite õiguskantsleri poole seoses riigihangete registris (RHR) kajastatud hankelepingu rikkumise kannetega. Soovisite, et need andmed kustutataks automaatselt pärast kolme aasta möödumist. Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 5 lg 3 alusel edastas õiguskantsler Teie avalduse vastamiseks Rahandusministeeriumile. Vastuseks Teie pöördumisele märgime järgmist.

Riigihangete seaduse (RHS) § 95 lg 4 p 8, mille kohaselt hankijal on õigus pakkuja kõrvaldada juhul, kui pakkujal on varasemaid hankelepingute rikkumisi, asub seaduses vabatahtlike kõrvaldamise aluste kataloogis. See tähendab, et mis tahes RHS § 95 lg 4 p-des 2-12 nimetatud aluse esinemise korral peab hankija kaalutlema, kas antud rikkumine on piisavalt oluline, et pakkuja hankemenetlusest kõrvaldada. Seega ei saa hankija vastavate aluste olemasolul pakkujat automaatselt kõrvaldada.

RHS § 95 lg 4 p 8 kohaldamine eeldab oma olemuse tõttu hankijalt veelgi põhjalikumat ja nüansirikkamat kaalutlusotsust kui sama löike teiste punktide puhul. RHS § 95 lg 4 p 8 sätestab topeltolulisuse põhimõtte: rikutud peab olema lepingu olulist tingimust ja lisaks rikkumine ise peab olema oluline või pidev. Täiendavalt peab lepingurikkumisele olema järgnenud ka ühe järgmise õiguskaitsevahendi kohaldamine: lepingu ennetähtaegne lõpetamine (taganemine või ülesütlemine), hinna alandamine, kahju hüvitamine või leppetrahvi rakendamine.

RHS kommenteeritud väljaandes on nii Eesti kui Euroopa Kohtu kohtupraktikale tuginedes märgitud, et RHR-i rikkumiskandel puudub iseseisev õiguslik tähendus ning hankija peab enne asja otsustamist välja selgitama kõik tähtsust omavad asjaolud, et teha informeeritud kaalutlusotsus. Hankija peab muu hulgas hindama, kas varasema hankelepingu rikkumine on seostatav käimasoleva riigihankega selliselt, et varasem minetus võiks tõepoolest põhjustada riski, et ettevõtja ei täida sõlmitavat hankelepingut nõuetekohaselt.¹ Seega ei saa hankija teha pakkuja kõrvaldamise otsust pelgalt selle põhjal, et pakkuja kohta kuvatakse RHR-is

¹ RHS § 95 lg 4 p 8 kommentaarid, p-d 72 ja 78 – Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Koostajad Mari Ann Simovart, Mart Parind, Erki Fels. Juura: 2025

varasemaid hankelepingu rikkumisi, ega ka selle põhjal, kui palju neid on, vaid hankija peab kaalutlema iga üksikjuhtu eraldi.

Sealjuures tuleb arvesse võtta RHS § 95 lg-s 5 sätestatud kolme aasta piirangut, mille kohaselt kohaldatakse § 95 lg 4 p-i 8 riigihanke menetlustes, mis on alanud kolme aasta jooksul vastava teo toimepanemisest või aluse esinemisest arvates. RHS § 83 lg 7¹ sätestatu näeb ette, et hankija esitab RHR-ile teabe ettevõtjapoolsete hankelepingu rikkumiste kohta, mis hankija hinnangul vastavad RHS § 95 lg 4 p 8 sätestatud kõrvaldamise alusele, 30 päeva jooksul õiguskaitsevahendi rakendamisest arvates. Hankija nõude vaidlustamise korral lisab ta vastava teabe kümne päeva jooksul nõude vaidlustamisest arvates.

RHR-i pidamise eesmärki ja seal töödeldavaid andmeid reguleerib RHS § 181. Sama paragrahvi lg-st 4 tulenevalt on registri andmed avalikult kättesaadavad, kui neile ei ole seaduse alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut. RHS §-s 181 ei ole ette nähtud võimalust registrisse kantud andmete kustutamiseks. Sätestatud on küll andmete arhiivi kandmine ja see, kellel on juurdepääs arhiivi kantud andmetele, kuid ka RHR-i põhimäärus ei näe ette võimalust vastavate andmete kustutamiseks.

RHS ega selle alusel antud õigusaktid ei näe ette kohustust ega õigust jätta RHR-ile esitatud varasemate lepingurikkumiste andmed avaldamata või need kustutada, sealhulgas ka juhul, kui tegemist on teabega, mis ei ole RHS § 95 lg 5 tähenduses edasistes riigihangetes kõrvaldamise aluseks. Seetõttu ei saa sellist kohustust tuletada üksnes RHS § 95 lg-st 5. Leiame, et see järeldus on muu hulgas kooskõlas ka Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 3 sätestatud seaduslikkuse põhimõttega, mille kohaselt peab avaliku võimu tegevusel ja kohustustel olema seaduslik alus.

Vaatamata eeltoodule mõistame, et varasemate kui kolme aasta taguste kannete kuvamine võib suurendada nende andmete väära tõlgendamise ohtu, eelkõige olukorras, kus hankija jätab tähelepanuta, et rikkumised on vanemad kui kolm aastat ning ei saa seetõttu olla kõrvaldamise aluseks. Sellest tulenevalt oleme aprillis täiendanud RHR-is rikkumiskande juures kuvavat abiinfot ja lisanud sinna selgituse: „Hankemenetlusest kõrvaldamisel võtab hankija arvesse, millal alus esines või lepingu rikkumine toime pandi. Hankija kaalub ettevõtja kõrvaldamist hankemenetluses, mis on alanud kolme aasta jooksul lepingu rikkumisest või aluse esinemisest arvates. Vanemad lepingu rikkumised ei ole kõrvaldamise aluseks.“.

Seoses vabatahtlike kõrvaldamise aluste kontrolliga juhime tähelepanu ka sellele, et Riigikogu menetluses on riigihangete seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõu², millega kaotatakse hankija kohustus kontrollida ja kaaluda igas riigihankes kõiki seaduses loetletud vabatahtlike kõrvaldamise aluseid. Muudatuse tulemusel saab hankija juba riigihanke alguses otsustada, millised vabatahtlikud kõrvaldamise alused on konkreetse riigihanke puhul asjakohased, ning sätestada ainult need riigihanke alusdokumentides ja neid siis vastavalt kontrollida.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaur Kajak
halduspoliitika asekancler

² Riigikogu, riigihangete seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (788 SE), <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/>

Laura Sulin 53421825
laura.sulin@fin.ee

Lisaadressaadid: Õiguskantsleri Kantselei